

ACTA ERASMIANA IX

Varia II

Redaktor Naczelny
Mirosław Sadowski

Wrocław 2015

Varia II

Acta Erasmiana IX

Koło Naukowe Doktryn Politycznych i Prawnych
Katedra Doktryn Politycznych i Prawnych
Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii
Uniwersytet Wrocławski

Varia II

Redakcja Serii

Redaktor Naczelny

Mirosław Sadowski

Zastępca Redaktora Naczelnego

Agnieszka Kuriata

Barbara Jelonek

Wrocław 2015

Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego

Acta Erasmiana
Tom 9: *Varia II*

Rada Naukowa:

Dr hab. prof. nadzw. UWŕ Mirosław Sadowski – Przewodniczący
Dr hab. prof. UG Anna Machnikowska
Prof. dr hab. Jarosław Rominkiewicz
Dr hab. prof. nadzw. UŁ Tomasz Tulejski
Dr hab. prof. nadzw. UŁ Maciej Chmieliński
Dr hab. Małgorzata Łuszczzyńska UMCS
Dr hab. prof. UR Artur Łuszczzyński

Zespół Stałych Recenzentów:

Dr hab. Artur Ławniczak
Dr hab. prof. nadzw. UWŕ Łukasz Machaj
Dr Radosław Antonów
Dr Paweł Sydor

Zespół Redakcyjny:

Mgr Małgorzata Samojedny – redaktor językowy
Mgr Urszula Muszalska – redaktor językowy
Mgr Katarzyna Sadowa
Mgr Aleksandra Spychalska
Mgr Andrzej Bryl
Mgr Magdalena Debita
Mgr Adam Kupczyk
Mgr Jakub Łakomy
Mgr Łukasz Piątkowski
Mgr Katarzyna Piątkowska
Mgr Patryk Stalski
Mgr Małgorzata Kania

Korekta:

Anastazja Dąbrowska

DTP i layout:

Aleksandra Snitsaruk

© Copyright by Katedra Doktryn Politycznych i Prawnych WPAiE UWŕ, Koło Naukowe
Doktryn Politycznych i Prawnych Wydziału Prawa, Administracji i Ekonomii & Authors;
Wrocław 2015

ISBN 978-83-65158-02-4

Spis treści

Wstęp 7

I. Prawo międzynarodowe

EWA BOBIN, Republika Turcji na arenie międzynarodowej 13

JOANNA DURCZAK, Pierwotne nabycie obywatelstwa w systemach prawnych Polski i Niemiec na tle regulacji prawa międzynarodowego. Kwestia obywatelstwa kobiet 35

MAŁGORZATA KANIA, Struktura konstytucyjnych organów państwowych Chińskiej Republiki Ludowej 53

ADAM PLICHTA, Johna Rawlsa koncepcja pokoju międzynarodowego 67

JOANNA SIEKIERA, Prawodawstwo rodzinne w Nowej Zelandii 77

ALEKSANDRA SPYCHALSKA, Zbrodnia ludobójstwa w statutach trybunałów międzynarodowych 87

BARBARA ZYZDA, Wolność i organizacja społeczeństwa w doktrynie anarchizmu na przykładzie Wolnego Miasta Christiania 105

II. Religia

KATARZYNA SADOWA, *Zakat* – podatek czy jałmużna? Doktrynalne podstawy *zakat* i współczesne funkcjonowanie instytucji – zarys tematyki 123

ALEKSANDRA GŁOWACKA, Odpowiedzialność osób prawnych Kościoła katolickiego za czyny niedozwolone 137

OLGA HAŁUB, Wolność religijna w Konstytucji RP z 2 kwietnia 1997 roku oraz w ustawie o gwarancjach wolności sumienia i wyznania z 17 maja 1989 roku – wybrane problemy 157

- KHRYSTYNA POTAPENKO**, Religia jako przeciwwaga dla świadomości masowej a polityka antyreligijna władz radzieckich na Ukrainie 169
- AGNIESZKA KURIATA, KATARZYNA SADOWA**, Podstawy ideologiczne islamu – filary wiary. Zarys tematyki 183

III. Refleksje prawne

- KAMIL BASICZ**, Prawniczy proces decyzyjny i jego walor poznawczy. Ujawnianie ukrytych cenzur w instytucjach prawnych 205
- PAWEŁ FIKTUS**, Litwa w dyskursie Sejmu X kadencji 221
- JAN PIETRZAK**, Proces formowania się obozu piłsudczykowskiego do wybuchu I wojny światowej 237

IV. Recenzje

- BARBARA JELONEK**, Sztuka pięknego pisania i jej historia, czyli „Trzy traktaty o drodze pisma” w przekładzie Anny Zalewskiej 253
- AGNIESZKA KURIATA**, Iran – kraj kontrastów. Recenzja książki Andrzeja Orzecha „Wiza do Iranu” 263
- MAGDALENA DEBITA**, „Etyka w medycynie – wczoraj i dziś. Wybrane zagadnienia” – recenzja 273

Wstęp

Z przyjemnością oddajemy w Państwa ręce kolejny tom serii wydawniczej „Acta Erasmania” zatytułowany *Varia II*. Celem prezentowanego dzieła jest przedstawienie osiągnięć młodych naukowców, którzy podjęli się zaprezentowania swojej wiedzy i opinii w artykułach poświęconych różnorodnej tematyce – tak dotyczącej prawa, polityki, jak i religii. Publikacja składa się z osiemnastu artykułów podzielonych na cztery bloki tematyczne, w tym trzech recenzji książek.

Pierwszy blok został w całości poświęcony prawu międzynarodowemu. Artykuł otwierający zbiór, autorstwa Ewy Bobin, to próba przybliżenia obecnej sytuacji Turcji – będącej swoistym „pomostem między wschodem a zachodem” – zarówno pod względem jej wewnętrznej, jak i zewnętrznej polityki, w tym stanu jej stosunków międzynarodowych z sąsiadami, Rosją i Stanami Zjednoczonymi. Następną w kolejności praca, autorstwa Joanny Durczak, to analiza procedury nabycia i utraty obywatelstwa polskiego i niemieckiego, połączona z charakterystyką sytuacji kobiet w prawie obywatelskim obu tych państw. W trzecim artykule, napisanym przez Małgorzatę Kanię, został zaprezentowany opis składu, zakresu kompetencji, funkcjonowania oraz zależności pomiędzy organami państwowymi Chińskiej Republiki Ludowej. Kolejna publikacja, autorstwa Adama Plichty, to przybliżenie koncepcji pokoju międzynarodowego Johna Rawlsa, prominentnego przedstawiciela współczesnego liberalizmu. Jak podkreśla autor, prezentowana koncepcja Rawlsa – znana realistyczną utopią – jest tyleż kontrowersyjna, co niezwykle ważna dla współczesnych stosunków międzynarodowych. W artykule piątym, napisanym przez Joannę Sikiere, nakreślono koncepcję prawodawstwa

rodzinnego w Nowej Zelandii. Autorka przedstawia w nim system prawny państwa *Aotearoa*, który jest wyjątkowym połączeniem brytyjskiego ustawodawstwa, nowozelandzkich precedensowych orzeczeń sądów, jak i przede wszystkim maoryskiego zbioru zwyczajów – *tikanga*. Praca Aleksandry Spychalskiej, została poświęcona analizie regulacji prawnych dotyczących problematyki zbrodni ludobójstwa zawartych w dokumentach regulujących działanie międzynarodowych trybunałów karnych, w tym także trybunałów ad hoc. Przedmiotem badań autorki jest przede wszystkim kwestia sposobu karania winnych genocydu, ale też uregulowania dotyczące samej konstrukcji zbrodni. Artykuł zamykający pierwszy blok, to tekst Barbary Zyzdy, poświęcony koncepcji wolności i organizacji społeczeństwa w doktrynie anarchizmu, który autorka opisuje na przykładzie Wolnego Miasta Christiania.

Blok drugi zawiera prace skupione na tematyce religijnej. W artykule pierwszym Katarzyna Sadowa zobrazowała jedną z podstawowych instytucji muzułmańskich, jaką jest *zakat* – trzeci filar islamu. Autorka poza analizą jego ideologicznych podstaw, stara się odpowiedzieć na pytanie – czy pełni on rolę jałmużny, czy może w krajach muzułmańskich powinien być określany mianem podatku. Kolejna publikacja, autorstwa Aleksandry Głowackiej, porusza temat odpowiedzialności osób prawnych Kościoła katolickiego za czyny niedozwolone, których bezpośrednimi sprawcami są duchowni i osoby zakonne – w tym również odpowiedzialności Stolicy Apostolskiej. Olga Hałub, autorka kolejnej z prac, podjęła się natomiast tematyki wolności religijnej w wybranych przepisach polskiej Konstytucji, jak i ustawy o gwarancjach wolności sumienia i wyznania. W rozważaniach autorka odniosła się także do wzajemnej relacji oraz form uzewnętrzniania tzw. pozytywnej i negatywnej wolności religijnej. Artykuł czwarty został napisany przez Khrystynę Potapenko, która przeanalizowała w nim wpływ religii na kształtowanie się indywidualizmu (tj. indywidualnej, refleksyjnej, autonomicznej świadomości jednostek) jako bariery dla totalitarnych i kolektywistycznych roszczeń państwa. W nawiązaniu do prac Carla Gustawa Junga, na temat relacji między religią i państwem, autorka stara się obronić w nim tezę, że religia jest przeciwwagą dla masowej świadomości wyłączającej indywidualizm. Ostatnia publikacja w bloku, autorstwa Agnieszki Kuriaty i Katarzyny Sadowej, to przedstawienie w zarysie jednej z podstaw ideologicznych islamu, czyli pięciu filarów wiary, których przestrzeganie jest obowiązkiem każdego muzułmanina.

Blok trzeci to dzieła obejmujące kwestie ogólnej refleksji prawnej. Pierwszy artykuł, napisany przez Kamila Basicza, to zarys krytyki procesu decyzyjnego współczesnych mechanizmów prawnych. Autor w szczególności skupił się na wskazaniu tych elementów procesu decyzyjnego, które wykazują cechy ukrytej, instytucjonalnej cenzury. Jak wskazuje autor, artykuł ma być niejako prolegomeną do szerszego ukazania nieprzystawalności doktryny pozytywizmu prawniczego do współczesnych procesów decyzyjnych w prawie i pomijania w tej materii szerszych ujęć kognitywnych. Kolejny autor – Paweł Fiktus – prezentuje sytuację jaka miała miejsce po odzyskaniu niepodległości przez Litwę – byłej republiki wchodzącej w skład ZSRR. Autor ukazuje sytuację w jakiej znalazł się Sejm X kadencji, kiedy to musiał na nowo określić kierunki polityki zagranicznej wobec Litwy. Artykułem zamykającym trzeci blok jest tekst Jana Pietrzaka, w którym to autor przedstawia proces powstawania obozu piłsudczykowskiego.

Publikację zamykają recenzje trzech książek. Pierwsza, autorstwa Barbary Jelonek, została poświęcona książce Anny Zalewskiej pt. „Trzy traktaty o drodze pisma”. Druga recenzja, napisana przez Agnieszkę Kuriatę dotyczy książki Andrzeja Orzecha pt. „Wiza do Iranu”. Recenzentka przybliżyła w niej współczesne oblicze tego muzułmańskiego kraju, wskazując na liczne niuanse i ciekawostki, które pozwalają uznawać Iran za kraj wielkich kontrastów. Ostatnia z prezentowanych w tym tomie recenzji poświęcona została zagadnieniu etyki w medycynie. Recenzentka, Magdalena Debita, przybliżyła czytelnikom wybrane zagadnienia i omawia ich funkcjonowanie na przestrzeni dziejów.

Zarówno redakcja jak i autorzy wyrażają nadzieję, że prezentowana publikacja zyska uznanie Czytelników.

Mirosław Sadowski
Agnieszka Kuriata
Barbara Jelonek